

Voorwoord

Graag wil ik alle geslaagde oud-leerlingen van de eindexamenlichting 2006 van harte verwelkomen als lezer van Socialiter. Tevens heeft onze oproep in het vorige nummer geleid tot het terugvinden van een flink aantal 'adresloze' oud-leerlingen. Ook zij ontvangen nummer 16. Enkele voor ons gloednieuwe oude oud-leerlingen meldden zich aan. Zeer welkom. Helaas bleken er in de oproep ook enkele namen van oud-leerlingen te staan die inmiddels overleden zijn. Te meer triest omdat onder hen ook twee jonge mensen zijn die hun examen behaalden in 1996 en 2000. Ons nieuwe nummer wordt verzonden naar 2500 adressen.

In nummer 15 heeft u kunnen lezen dat de kosten voor het verschijnen van 2 nummers per jaar ongeveer € 8800 bedragen. De opbrengst van de meegestuurde acceptgiro is tot op heden € 6500. Eenvoudig is dan te berekenen dat we daarmee nog slechts 1½ nummer kunnen bekostigen. En die € 6500 komt opnieuw van ongeveer 350 oud-leerlingen, natuurlijk niet precies dezelfde 350 die ook in 2005 betaalden, maar voor een deel toch wel. Dan ook nog te bedenken dat er ook oud-leerlingen zijn die € 50 of nog meer storten. Ons gymnasium is één van de weinige dat een blad uitgeeft en met zijn oud-leerlingen contact houdt. Maar zo gaan we op de fles! Wordt nummer 16 werkelijk het laatste nummer? Vinden al die oud-leerlingen die nog nimmer iets bijdroegen het

werkelijk niet de moeite waard om het blad en de vereniging in stand te houden? Daarom een **OPROEP** aan al die meer dan 1000 oud-leerlingen die nog nooit iets storten of al een paar jaar niets overschreven:

STOP NU MET LEZEN EN PAK UW BANK / GIROBOEK STORT NU 10 EURO (of minder als u niet zoveel kunt missen) **OP POSTBANKREKENING 6892167 t.n.v. VERENIGING SOCIALITER, DEN HAAG.**

U hebt dan tenminste gezorgd dat u ook nog in 2007 (100 jaar Haganum aan de Laan van Meerdervoort 57!!) ons periodiek ontvangt.

In nummer 16 vindt u 14 hoofdstukken van de historie "**Van Latijnsche School tot Gymnasium Haganum**", een verhaal in 15 hoofdstukken dat begint in 1327 en eindigt in 2006. Enige bijzonderheden in het onderwijs aan onze school komen van de hand van (oud) schooldecaan Marc Dubois (**het Pre-University College**) en conrector Ingrid Paardekooper (**Chinees op school**). Natuurlijk is er de rubriek **Van de rector**. Onze penningmeester schetst de toekomst van Socialiter met alleen maar regelmatig betalende leden en tenslotte presenteert onze redactiesecretaris Barbara van IJzeren een nieuw zoekplaatje, dat zij mocht ontvangen als reactie op het zoekplaatje in het vorige nummer.

E. Bierman, h.t. praeses

op een verplichting om in elk geval één van de volgende vier vakken te kiezen: Frans, Duits, een klassieke taal of filosofie.

Een andere zaak die ons bezighoudt is de vraag of het mogelijk is “stromen” te handhaven. In klas IV volgen alle leerlingen op dit moment twee profielen, hetzij de twee maatschappijprofielen (Cultuur & Maatschappij en Economie & Maatschappij), hetzij de twee natuurprofielen (Natuur & Gezondheid en Natuur & Techniek). Zo’n combinatie van profielen, een stroom, maakt het de leerling mogelijk zijn definitieve profielkeuze uit te stellen tot aan het einde van de vierde klas. Zelfs overstappen van de natuurstroom naar een maatschappijprofiel is aan het einde van de vierde klas nog mogelijk. Van minstens zo groot belang vinden we het dat we door die stroming beter in staat zijn de leerlingen tot en met klas IV een zo breed en solide mogelijk pakket te bieden. Om die reden zijn al moderne vreemde talen en geschiede-

nis op het Haganum verplicht tot en met klas IV.

Tot slot houdt de positie van de kunstvakken ons bezig. Die krijgen in de nieuwe Tweede Fase weliswaar een prominente positie in het profiel Cultuur en Maatschappij maar het zijn uiteraard vakken die tot de algemene ontwikkeling behoren en daarom een plaats in het gemeenschappelijk deel, het deel van het pakket dat voor alle leerlingen verplicht is, zouden verdienen. Voor de andere leerlingen worden het keuzevakken en ze zouden kunnen worden verdrongen door andere voorkeuren.

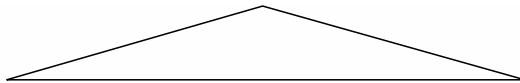
Voor al deze zaken hebben we de afgelopen anderhalf jaar oplossingen gezocht. In de komende maanden maken we de afwegingen en nemen we beslissingen. De vraag of het tegenwoordig nog mogelijk is de leerling een degelijk en gymasiaal onderwijs te bieden kan gelukkig nog steeds bevestigend worden beantwoord.

G.P.Th. Kloeg, rector

Chinees als schoolvak

Het Haganum heeft de leerling die meer wil en meer aankan dan het reguliere programma steeds meer te bieden. Onze deelname aan de The Hague Model United Nations (THIMUN) is velen bekend. THIMUN is een simulatiespel waar elk jaar duizenden scholieren uit de hele wereld aan deelnemen. De leerlingen leren erdoor welke rol de

VN op het politieke wereldtoneel spelen. Elk deelnemend schoolteam krijgt een land toegewezen en zo leren leerlingen over internationale betrekkingen, ze leren hoe resoluties opgesteld worden door het zelf te doen en bij dat alles is Engels de voertaal. Elke week wordt er een avond geoefend en aan de voorbereiding gewerkt. Dit jaar zal een

de prima een voorbereiding op een universitaire studie krijgen. De secunda (of de prima, als die er al was) was in principe de rector'sklas, d.w.z. men kreeg alle lessen van de rector. Eén klas lager had de conrector (of ondermeester) als leermeester; in de laagste klassen stond een praceptor. Aangezien de honorering van de rector en de docenten afhankelijk was van het aantal leerlingen kwam het meermalen voor dat klassen gezamenlijk één leraar hadden. Gedurende het bestaan van de Haagse Latijnse School heb ik nimmer meer dan 4 onderwijsgevenden gevonden.

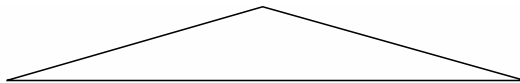
In 1536 en later in 1568 werd in reglementen vastgelegd:

- 1) Aan het hoofd van de school staat de rector “excelent van erudition en prijse-lijck van conversatie”. De benoeming is voor het leven. Schoolkinderen, rijk en arm, moet hij naar de oude algemene katholieke leer instrueren. (Na de reformatie werd dat de reformatorische leer). De kinderen die dagelijks dienst doen in de Kapel van het Hof mag hij geen schoolgeld vragen.
- 2) Onder de rector staat een ondermeester (sinds 1592 wordt het woord conrector gebruikt) die niet kan worden afgezet.
- 3) Verder zijn er 2 meesters voor “de kleine jongens” en voor “de zang en het koor”
- 4) De meesters worden door de stad aangesteld. Het moeten “discrete persoene” zijn en ter zake kundig. Ze moeten kunnen zingen en spreken om in kerk en school zonder de hulp van de rector te kunnen optreden.
- 5) De stad staat garant voor het traktement van de rector. De verdiensten zijn (in 1536) totaal 200 carolus guldens per jaar, waarvan voor de rector 100 (hondert), voor de ondermeester 50 (vijftich) en voor de twee meesters elk 25 (vijfentwintich). Wanneer er te weinig binnenkomt uit het schoolgeld wordt het salaris van de rector tot een bepaald bedrag uit de stadskas aangevuld. Een meeropbrengst, dus een overschot, dient de rector in de stadskas te storten. Hij moet de schoolgelden verantwoorden.
- 6) Het schoolgeld (minerval) bedraagt 1 gulden per leerling per jaar.
- 7) Voor arme kinderen betalen de “Heilige Geest” meesters f 0.80 per jaar. De Heilige Geest'school voor onvermogenen bevindt zich in “De Sack”, een steegje aan de westkant van de St Jacobskerk.
- 8) De rector draagt één ondermeester op om op zondag de kinderen die overdag werken, de ambachtjongens, “hun gelooff met dat dair toe behoort” te leren voor een stuiver per kind per maand. “Arme kinderen om niet, die zal leren om Gods wille”.
- 9) De rector kreeg aan pensioen jaarlijks 4 à 5 pond grooten toegevoegd.
- 10) Ouders van een kind dat een bijschool bezoekt moeten 2 carolus guldens per jaar aan de rector betalen.

V Taken en honorering van de rector

De rector had een studie gemaakt en examen gedaan, waaraan hij een recht ontleende, een bevoegdheid tot lesgeven. Hij was magister artium, meester in de vrije kunsten. Deze graad had hij bereikt na een studie aan een Academie. De rector nam aan, betaalde en ontsloeg naar goeddunken. Hij had een zware taak. Zijn dag begon 's

morgens vroeg met lesgeven, plichten in de kerk, tucht handhaven zowel op school als in de stad in kosthuizen waar de extranei (leerlingen van buiten de stad) woonden, straffen (voor lijfstraffen had hij de roede en de plak tot zijn beschikking). De dagindeling (ontleend aan die van de Latijnsche School in Gouda in 1521, van de Haagse is niets bekend) bestond uit: om 5 uur opstaan en de kerkelijke plichten vervullen, van 6 tot 8 uur les, van 8 tot 9 uur ontbijt, kerkdienst van de rector, toezicht op het opmaken van de bedden, het horen van de mis, opzeggen van getijden. Van 9 tot 10 uur les. Van 10 tot 12 uur evenals van 14 tot 16 uur pauzes, van 12 tot 14 uur en van 16 tot 17 uur les. Er waren gewoonlijk één of twee vrije middagen. Ook op zondag werd er vroeg begonnen, in de hogere klassen werden er dan stukken uit het Evangelie gelezen en van 9 tot 12 uur was er kerkdienst en daarna het aanhoren van leerlingen die de inhoud van de preek moesten recapituleren (ook soms in het Latijn).

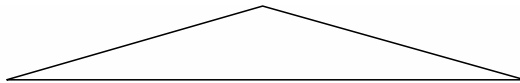
Overtredingen van leerlingen zijn: de les niet kennen, wegblijven, te laat komen, orde verstoren, Nederlands spreken, bezoeken van kroegen en/of van lupanaria (bordelen), 's avonds laat op straat, kattenkwaad uithalen in het donker. De rector moest eenmaal per dag de lokalen (laten) controleren, kosthuizen bezoeken, daar van de praesides die hij aangesteld had horen wat er misdaan was en ingrijpen (die praesides waren dus een soort verklikkers). De bevoegdheid van de rector ging zeer ver. De burgerij mocht hem niets in de weg leggen, niemand mocht de rector lastig vallen wegens straffen die hij op school had uitgedeeld naar aanleiding van bovengenoemde overtredingen. Men kon een klacht bij de burgemeester indienen.

Ook op een vrije middag was er geen rust voor de rector (en zijn helpers). Zij moesten toezien op de kinderen die speelden op de speelplaats zo die er al was. De leerlingen hadden een privilegium fori, ze waren slechts verantwoording schuldig aan de meester, niet aan de stadsrechter of de politie.

Het salaris van de rector of beter gezegd zijn inkomsten waren van vele factoren afhankelijk.

- 1 Het schoolgeld: een intraneus (zoon van een inwoner van de stad) betaalde minder dan een extraneus;
- 2 Een salaris van de stad, voorzover het schoolgeld onvoldoende was;
- 3 Fooien bij het aannemen van een nieuwe leerling;
- 4 Presentiegelden bij het koor;
- 5 Kostgeld van de jongens die bij de rector in huis wonen;
- 6 Inkomsten uit extra lessen die de rector geeft;
- 7 Boetes voor de bijscholen, maar deze zijn moeilijk te innen;
- 8 Vrijstelling van schot en lot (belastingen die een burger van de stad worden opgelegd);
- 9 Vrijstelling van excijsen (accijns op levensmiddelen);
- 10 Vrijstelling van exue (belastingheffing door het stadsbestuur op een erfenis);
- 11 Vrijstelling van schoorsteengeld (een belasting over het aantal haardsteden = stookplaatsen dat aanwezig was in een huis);
- 12 Vrijstelling van het betalen van de tiende penning over de huizen die men bewoonde en van alle overige lasten die de inwoners van Den Haag opgelegd kregen.

Ook werd van de rector verwacht dat hij de leerlingen aanmoedigde tot het opvoeren van toneelstukken. In de eerste periode van de Latijnse School waren dat mysterie-spelen en passiespelen, later klassieke spelen of spelen over het dagelijks leven op school.

VI Nadagen van de Latijnsche School. De “Middelbare” School

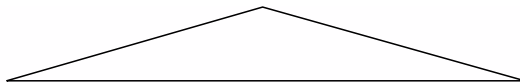
Er is weinig bekend van de Latijnse School in de periode na de reformatie. Slechts van een enkel jaar werden leerlingenaantallen vermeld. Zo waren er omstreeks 1590 (slechts) 35 leerlingen, maar in 1660 werd een aantal van 180 leerlingen vermeld. Algemeen werd geklaagd dat de Haagse leerlingen zoveel fouten in de Griekse oefeningen maakten dat de beoordeling steeds milder moest worden. Anders zou niemand de examens halen. Wel hield de beste leerling van de rector'sklas een oratie in het Latijn. Jarenlang heeft deze promotieplechtigheid plaatsgevonden in de Engelse Kerk aan het Noordeinde (tot 1839).

Na 1700 werd het verval duidelijk zichtbaar. In 1746 nog 112 leerlingen, in 1754 nog 56 en in 1811 nog slechts 32 leerlingen. Den Haag telde toen ruim 38000 inwoners zodat minder dan 1‰ de Latijnse school bezocht. Over het jaar 1811 zijn exacte getallen van de 10 nog bestaande Latijnse scholen uit “Het Departement van de Monden van de Maas” bekend (in heel Nederland waren er toen nog 57). De grootste was de school in Leiden met 52 leerlingen en 3 leraren, de kleinste die in Gorinchem met 7 leerlingen en één leraar.

Er was een reeks van oorzaken waardoor de Latijnse scholen op een dieptepunt van hun bestaan zijn gekomen:

- 1 De opleiding sloot niet aan bij de eisen die de maatschappij stelde. Handel, leger en koloniën zaten niet te wachten op jongens die feilloos Caesar konden vertalen, maar geen vreemde taal beheersten en nauwelijks iets van wiskunde hadden gehad.
- 2 Het onderwijzend personeel functioneerde vaak slecht. Wie als theoloog aan de universiteit was mislukt kon altijd nog praeceptor worden.
- 3 De nadruk lag zeer sterk op het Latijn, het Grieks werd verwaarloosd.
- 4 Door schoolwetten uit 1801, 1803 en 1806 was de toestand van het lager onderwijs sterk verbeterd. Ouders stuurden hun zoons na het L.O. naar een kostschool ergens buiten of naar een Franse school in de stad, maar zeker niet naar een zo “uitgehoud” instituut als de Latijnse school.
- 5 Er waren pogingen tot ander (wellicht beter) onderwijs.
 - a) naast de Latijnse school aan het Westeinde was een kostschool waar leerlingen buiten de schooluren in o.a. Frans en aardrijkskunde onderwezen werden.
 - b) de Maatschappij Diligentia (opgericht in 1806) ontplooide initiatieven tot een wiskundecursus.
 - c) de Tekenenacademie had meetkunde op het programma.
- 6 In 1828 was er een zgn. middelbare school opgericht, die in de 10 jaar van zijn bestaan ongeveer 10% van de scholieren die anders de Latijnse school zouden bezoeken had opgenomen.

Er zouden 10 onderwijzers nodig zijn en 8 lokalen. De rangorde der klassen werd omgekeerd (de zesde klas was de hoogste). De eerste afdeling (het eigenlijke gymnasium) had een zesjarige cursus, afdeling II telde 4 jaar. Het eerste jaar was voor allen hetzelfde: Latijn, Frans, Nederlands, Rekenkunde, Vaderlandse Geschiedenis en nieuwe Aardrijkskunde. Na het eerste jaar moest men beslissen tot welke afdeling men ging behoren (de Lyceumgedachte ver vooruit).

Op 8 oktober 1838 werd de nieuwe school geopend met totaal 72 leerlingen waarvan 64 verdeeld over de 6 klassen van afdeling I en (slechts) 8 leerlingen in de klassen van afdeling II. In de gemeenschappelijke eerste klas zaten 17 leerlingen.

In de 2e klas van de afdeling II werd ook nog Latijn onderwezen. Dat bleek niet zinvol. In 1853 werden de gemeenschappelijke eerste klassen van beide afdelingen afgeschaft en het Latijn bij de tweede afdeling vervangen door Duits. In datzelfde jaar werd in afdeling I Natuurkunde ingevoerd.

Na de aanneming van de Wet op het Middelbaar Onderwijs in 1863 werd de afdeling II een aparte school, een Hogere Burgerschool met 5 jarige cursus, met een eigen directeur. In 1869 werden de scholen ook in verschillende gebouwen gehuisvest. De HBS verhuisde in 1874 naar een definitieve behuizing aan het Bleyenburg.

VIII Gymnasium 5- en 4-jarig

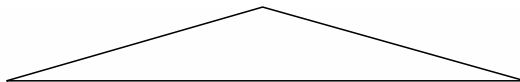
Sinds oktober 1838 was het gymnasium dus 6-jarig. Maar dat heeft maar geduurd tot 1862 toen men een 5-jarige cursus instelde, reeds in 1864 werd de cursusduur 4-jarig. Dit heeft in totaal 8 leerjaren geduurd, want in 1873 werd het gymnasium opnieuw 5-jarig. In 1878 toen de wet op het "Hooger Onderwijs" van 28 april 1876 van kracht werd, is de cursusduur opnieuw 6-jarig geworden en dat is tot heden toe zo gebleven.

Om tot het 5-jarig gymnasium te worden toegelaten moest men bevorderd zijn tot de 3e klas van de HBS. De totale schoolduur kwam daarmee op 7 jaar. Vooral de 4-jarige cursusduur gaf veel stof tot discussie (en een afnemend aantal leerlingen). Men moest namelijk bevorderd zijn tot de vierde klas van de HBS (of een vergelijkbaar toelatingsexamen afleggen). Vervolgens kreeg men een overvloed van uren klassieke talen. In klas I 15 uur, klas II 16 uur, in de klassen III en IV zelfs 21 uur per week Grieks en Latijn. Leerlingen die 3 jaar lang een HBS-opleiding hebben gevolgd moesten zich volledig omschakelen in een andere richting. Dit leverde zeker voor de leeftijdsgroep van 15 tot 19 jarigen veel problemen op. In 1878 telde het gymnasium nog 50 leerlingen, na de herinvoering van de 6-jarige cursus steeg reeds in 1879 het aantal tot 99 om spoedig daarna de 100 te overschrijden. En het is daarna nooit meer beneden de 100 geweest.

In artikel 3 van het K. B. van 29 juni 1878, dus zeer kort voor de invoering van de wet, is een lessentabel voor het 6-jarig gymnasium opgenomen.

Vak	1e klas	2e klas	3e klas	4e klas	5e klas	6e klas
Grieks	-	6	6	7	7	8
Latijn	8	6	6	6	7	7
Nederlands	3	2	2	2	2	1

voor één van de vele schoolfeesten). Kennelijk hadden die meisjes van de HBS in de vakantie hun Latijn bijgewerkt zodat twee van hen direct tot de 2e klas werden toegelaten. Bijzonder is dat alle meisjes elk jaar met een prijs overgingen. Vier van de meisjes zijn na het behalen van het diploma naar de universiteit gegaan, hoewel het judicium niet bij allen even fantastisch was. Een voorbeeld: sympathiek, niet ongegaafd, niet traag, maar niet bijzonder ijverig. En van een ander: grote vlijt en matige aanleg. Zeker vermeldenswaard zijn de opmerkingen over het meisje dat niet ging studeren en ook het diploma niet behaalde. Hier staat letterlijk in het matrikelboek: doubleert klas 4; door zwakke gezondheid veel afwezig; 10 januari 1903 gestopt in klas V; spoedig na stoppen verloofd!

In 1898 werden 7 meisjes toegelaten, in 1899 10 en in 1900 19. Thans zijn er regelmatig meer meisjes dan jongens.

X De huisvesting door de eeuwen heen. Het nieuwe gebouw.

Dat het gymnasium een dringende behoefte had aan een nieuw gebouw valt het meest op in de jaarlijkse verslagen van de Curatoren aan het Gemeentebestuur. Ik geef hiervan enige voorbeelden:

1899: een brief vol klachten over het gebouw aan het Westeinde wordt niet beantwoord

1900: een herhaald schrijven van Curatoren met verwijzingen naar brieven van ouders die ernstige klachten hebben over de hygiëne wordt beantwoord met de mededeling dat men enige terreinen op het oog heeft.

1901: de Gemeente stelt terreinen op de Kortenaerkade en de Waldeck Pyrmontkade voor als bouwgrond voor een nieuw te bouwen school. Curatoren vinden deze plekken onacceptabel

1902: de Gemeente kan voor Fl 100.000 eigenaar worden van een terrein aan de Laan van Meerdervoort en de Tasmanstraat onder voorwaarde dat daarop een gymnasium wordt gebouwd. B. & W. vinden dat te veel geld, de Curatoren zijn positief over deze plek.

1903: op 26 februari van dat jaar geeft de heer Mr. A.E.H. Goekoop het terrein ten geschenke voor het symbolische bedrag van één gulden onder voorwaarde dat daarop een gymnasium wordt gebouwd. In oktober zijn er voorlopige bouwplannen.

1904: mei: plan van Curatoren wordt door B & W. aangenomen. Architect J. van Lokhorst werkt plannen uit.

1905: het gebouw voor het nieuwe gymnasium verrijst meer en meer uit de grond.

1906: het gebouw nadert zijn voltooiing. Aanschaf meubilair.

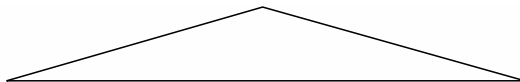
1907: 29 juni: laatste les aan het Westeinde. 2 september: feestelijke opening van het nieuwe gebouw.

1908: 1 mei: H.M. koningin-moeder Emma bezoekt het nieuwe gymnasium.

Omstreeks **1450** werd er voor de eerste keer over een schoolgebouw geschreven. De Latijnse school bevond zich in “Die Sack” tegenover de St. Jacobskerk aan de westzijde van de Torenstraat.

Uit **1475** is een schuldbekentenis van de gemeente Den Haag aan de timmerman voor

verdere binnenzolderingen zijn allen kruisgewelven. Het binnenplein is gedeeltelijk bestraat, welke bestrating aan de achterzijde overgaat in een grasveld alwaar de jongelui een bij mooi weer zonnig terrein hebben voor openluchtspel. Ook een flinke fietsenbergplaats is aanwezig.

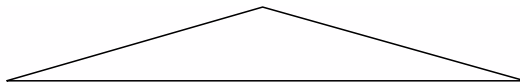
Rondom de artistiek ingerichte vestibule zijn de benedenlokalen gelegen, als: de vergaderkamer van het curatorencollege, een deftig voornaam bekleed vertrek met beschildering van de binten der zoldering in kleuren; het vertrek van den rector en de wachtkamer van de leeraren, alle eenvoudig maar praktisch ingericht. De voorgang voert ook naar de gymnastiekzaal, een ruim lokaal met parketvloer, die daardoor ondoordringbaar is gemaakt voor stof. Overigens kunnen licht en lucht in ruime mate van alle kanten binnentreden en is dit lokaal uitgerust met de meest nieuwerwetsche toestellen, werktuigen en inrichtingen op het gebied der lichaams oefeningen. Alle schoollokalen zijn licht en ruim en het geheel is electrisch verlicht.

Alle bovenverdiepingen worden onderling verbonden door een hardsteenen trap met ijzeren balusters. Het trappenhuis is heel mooi. Zoals bekend is de bouw uitgevoerd naar het ontwerp van den rijksbouwkundige, den heer J. van Lokhorst, die door den dood midden uit zijn werk werd geroepen. Zijn taak werd overgenomen door den architect, den heer J. A. Vrijman, later benoemd tot rijksbouwkundige, die het mooie geheel in den geest van den ontwerper heeft uitgevoerd.

De president van het college van curatoren jhr. mr. Van Teylingen hield hedenmiddag, nadat een koraal van Bach zeer goed ten gehore was gebracht door een orkest, samengesteld uit gymnasiasten en oud-gymnasiasten, onder leiding van den heer J. Salmon, een toespraak, waarin hij uitvoerig naging de historie van de opleiding tot het Hooger Onderwijs te 's-Gravenhage, daarbij gebruik makende van door den heer Oldeweldt, docts. in de rechten, verzamelde bijzonderheden. Tenslotte bracht hij hulde aan den Burgemeester, het college van B. en W. en den Raad, voor diens groote vrijgevigheid, mr Goekoop, den schenker van den grond, wijlen den heer Van Lokhorst en den heer Vrijman. Rector en leeraren wenschte hij geluk met het nieuwe gebouw en spr. wekte de leerlingen op veel ijver in dat gebouw te betoonen, na al de moeite, welke 't had gekost om het te verkrijgen.

De Burgemeester antwoordde en bracht o.a. namens de burgerij, dank en hulde aan den Gemeenteraad, die op zoo onbekrompen, ja op zoo vorstelijke wijze in deze onderwijsbehoefte voorzag en daardoor opnieuw een blijk gaf van zijne liefde voor het onderwijs in zijne verschillende schakeeringen. Hierna klonk een "Inwijdingslied", tekst van dr. Edw. B. Koster, muziek van J. M. Bolle, door het Zangkoor der gymnasiasten onder leiding van den componist, waarna mr. A. de Pinto, namens 123 oud-leerlingen eenige afgietsels van de meest beroemde beelden der Grieksche kunst aanbood. Hij eindigde zijn rede met 'n Vivat, floreat, crescat, gymnasium nostrum Hagensis. De rector dr. J. van Aalst antwoordde, doch door een betreurenswaardig incident, kunnen we van zijn rede niets vermelden, daar er zoo goed als geen woord van was te verstaan. De heer Schmidt bood namens den Schillerverein een buste van Schiller aan, welke evenals het voorgaande geschenk, in grooten dank werd aanvaard. Nadat de tonen van 'n Gavotte van Bach waren verstorven, hield jhr. Van Teylingen de slottoespraak. Vervolgens was er gelegenheid tot bezichtiging van het gebouw.

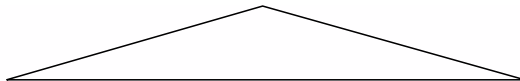
XII Activiteiten buiten de lessen. De leerlingenvereniging.

Al voor de reformatie werden de grote kerkelijke plechtigheden als feesten ervaren. Men vierde het feest van de “Onnozele Kinderen” op 28 december. De kinderen namen het gezag in handen en kozen één van hen tot leider, die als een soort bisschop heerste. Later voerde men met elkaar toneelstukken op: in het begin mysteriespelen en passiespelen, later meer profane klassieke spelen, ook over het dagelijks leven op school, o.a. met de roede als opvoedingsmiddel.

Aan het einde van de 19e eeuw is de leerlingenbibliotheek opgericht. Deze heeft tot 1980 gefunctioneerd in wat in 1989 het technieklokaal werd. Ook bestond er een leerlingenvereniging, de N.G.B., de Nederlandse Gymnasiasten Bond, die echter begin 20-ste eeuw door gebrek aan leden sneuvelde. Op 8 oktober 1904 werd de Bond van Haagsche Gymnasiasten opgericht, een leerlingenvereniging die thans nog bestaat, maar lang niet tijdens alle jaren van het ruim 100-jarig bestaan heeft gefloreerd. In periodes met veel activiteiten werden van alle bijeenkomsten verslagen geschreven die thans nog na te lezen zijn. Het Bondsjaar 1916-1917 is zo'n jaar. In willekeurige volgorde: verschillende keren werden er debatavonden gehouden met als onderwerpen: “Over de doodstraf”, “Verhandeling over spiritisme”, “Vivisectie”. Ook debatten met inleidingen van twee leerlingen, de één pro, de andere contra, b.v. over het “Werk van de schrijver Van Alphen” en over “Militarisme”. Ook hielden leraren lezingen, zelfs de curator Dr H.E. van Gelder. Tijdens de vooravond van het jaarfeest op 5 januari 1917 traden eerst het zangkoor en het orkest op en daarna werd door het toneelgezelschap “Persona” een eenacter uitgevoerd. Daarna begint het dansen. Dat Bondsjaar worden drie tochten gehouden: per fiets naar Noordwijk, schaatsen naar Delft en een boottocht naar Dordrecht. De hockeydag was een groot succes (dat was een jaar later: 5 april 1918). Er deden 13 elftallen mee: 5 van het gymnasium, 4 van het lyceum, 1 van het Christelijk gymnasium, 1 van de Chr. HBS, 1 van de Handelsdagschool en 1 uit Rotterdam. Het eerste elftal van het gymnasium won na een eindstand 1-1 tegen de Handelsdagschool door loting de eerste prijs. Het blad Spectemur Agendo leed een kwijnend bestaan. Het jaar 1917-1918 was opnieuw een topjaar: er werden 19 bijeenkomsten gehouden, soms in de aula van de school maar veel in andere zaaltjes. Steeds vindt men in het verslag “na afloop werd nog een kwartiertje gedanst”. In dat jaar kreeg de Bond Koninklijke goedkeuring en werden vele leraren en enkele curatoren begunstigers. Maar in 1924 lezen we: de verstandhouding tussen docenten en Bond laat veel te wensen over. Over de perioden 1908-1917 en 1925-1933 zijn er Annales uitgekomen waarin veel te lezen valt over gebeurtenissen in de school. In 1918 kwam er zelfs een jaarboekje uit over het Bondsjaar 1917-1918 met de wens dat er nog vele mochten volgen.

Na de Tweede Wereldoorlog was er tot in de 60-er jaren elk jaar een Bondszomerkamp, vaak één voor de lagere en één voor de hogere klassen. Als leiding leerlingen uit de hoogste klassen en een leraar, soms ook oud-leerlingen. In de jaren 60 blonk het gymnasium uit op schaa gebied. Chaturanga, al veel langer actief, won toen vele toernooien tussen de Haagse scholen, maar ook tussen de landelijke gymnasia. Dat was ook de tijd dat in de paasvakantie de GOTA plaatsvond (gymnasiale ontmoeting te Arnhem), wedstrijden in atletiekonderdelen, hockey en basketbal. In 1984 werd

was dat leerlingen die meer aankonden examen deden in 8 of meer vakken (een enkeling zelfs in 11).

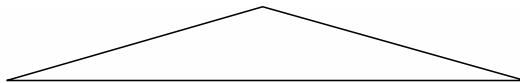
Omdat de mammoetwet toch niet zo succesvol “gelijke kansen” aan iedereen bood, zijn er na 1968 regelmatig veranderingen voorgesteld en soms ook ingevoerd die ook invloed hadden op het gymnasiaal onderwijs. Zo verschenen in 1975 en 1977 de Contourennota’s, in 1979 het OPVO (ontwikkelingsplan voor het Voortgezet Onderwijs), de nota “Verder na de basisschool”. Op 1 augustus 1993 werd de basisvorming voor de klassen I t / m III ingevoerd: een stelsel van 15 vakken die op alle scholen voor VO gegeven moeten worden. Alle kinderen moesten voldoen aan tevoren vastgestelde kerndoelen. Voor onze gymnasiumleerling is het niveau van deze kerndoelen echter zo laag dat men spelenderwijs in de loop van de tweede klas aan deze eisen kan voldoen. Hierdoor blijft het mogelijk Latijn en Grieks in de lagere klassen aan te bieden. Deze vakken hebben een plaats gekregen in de 20% vrije ruimte die de wet uiteindelijk bood. Verschillende nieuwe vakken zoals techniek en verzorging behoorden tot de 15 verplichte vakken. Toen echter bleek dat voor het merendeel van de leerlingen in het voortgezet onderwijs de last van 15 vakken met eindtoetsen toch te zwaar was, werd in 2004 de verplichting gewijzigd in 9 vakken. De nieuwe vakken werden weer snel afgeschaft en het vak informatiekunde naar de eerste klas teruggeplaatst.

Tot de laatste veranderingen behoort het “studiehuis”, een aanpassing van de bovenbouw, de tweede fase van het voortgezet onderwijs. Hierover zal in het laatste hoofdstuk “Thans in 2006, nieuwe plannen” geschreven worden.

Hoofdstuk XV (het slot) *Het gymnasium thans in 2006* hopen wij in een volgend nummer te publiceren.

**IK HEB BETAALD.
SOCIALITER BLIJFT!!**

Rectificatie

Inge Drost zond ons een rectificatie bij de foto op pagina 20 van nr. 15. Hierop stond abusievelijk vermeld dat Dick Dolman oud-leerling van het Haganum is.

Zoekplaatje

Wij kregen een aardige reactie op het zoekplaatje in nummer 15 van mevrouw Emilie Drost.

In het fotoalbum van haar moeder, Emy Kaiser, bevinden zich dezelfde foto's en nog een heleboel meer. Emy Kaiser deed eindexamen in 1925, evenals haar toekomstige man, Jan Jacob Drost. Deze laatste was weer de zoon van A. Drost, leraar oude talen aan het Haganum.

Alle nazaten van dit Haganum-paar hebben dit jaar gevierd dat het 100 jaar geleden is dat Emy en Jan Jacob geboren werden.

Ter hunner ere het nieuwe zoekplaatje, ook afkomstig uit ditzelfde fotoalbum.

Alle zesde klassers in 1925. Jan Jacob Drost staat uiterst rechts op de bovenste rij.

Emy Kaiser zit recht onder hem.

